

Cíle hodin(y)/katecheze:

- 1** Seznámit děti s Janem Bulou a Václavem Drbolou
- 2** Předat poselství témat PRAVDA, SVOBODA a ODPUŠTĚNÍ
- 3** Dozvědět se něco o kontextu doby

Obsah hodin(y)/katecheze:

- Píseň Náměšť – nejmocnější pravdomluvné slovo
- Aktivita Pravda x lež
- Časová osa
- Příběh + otázky + blahořečení
- Pátrání po JB a VD – WANTED
- Píseň Náměšť – největší lidská svoboda
- Aktivita Ostrov svobody a totality
- Odpuštění

Materiál je určen do hodin náboženství nebo pro katecheze s dětmi. Je na katechetovi, zda jej použije celý nebo jen část, rozdělí si jej do více hodin.

Písnička Náměšť

Poslech + zpívání

O čem se zpívá v písničce, co je nejmocnější?

„Mocná je zbraň, mocnější je právo, co je nejmocnější, co je nejmocnější – pravdomluvné slovo.“

Tématem dnešní hodiny je pravda. Co je to pravda? Jak byste to vysvětlili?

Aktivita 1. – 2. třída

Všechno lítá, co peří má

Cíl: Děti rozlišují pravdu a lež.

Zahrajeme si teď hru na pravdu, ve které si zkusíte, jestli poznáte pravdu od lži.

Když řeknu zvíře nebo věc, co umí (může) létat, zvednete ruce nad hlavu. Pokud řečené zvíře/předmět neumí nebo nemůže létat, nechávají hráči ruce dole.

Katecheta říká: „Všechno lítá, co peří má: žába.“ (Necháme ruce dole, žába nelítá).

„Všechno lítá, co peří má: kos.“ (Ruce nahoru, kos lítá a má peří.)

„Všechno lítá, co peří má: balónek.“

(Ano i ne – nemá peří, ale lítá s dopomocí – je v něm vzduch – pravda není vždy jednoznačná...)

Tempo hry se může postupně zrychlovat. Katecheta může blafovat (zvedat ruce, když mají být dole a obráceně).

Aktivita 3. – 5. třída

Pravda x Lež

Pomůcky: cedule s nápisy: PRAVDA, LEŽ

Cíl: Děti rozlišují pravdu a lež.

Rozhodni, jestli je to, co říkám, pravda – stoupni si doprava, nebo lež – stoupni si doleva.

Jednodušší varianta:

1. Slon je větší než pes.
2. Jablka rostou na keři.
3. Kočky umí létat.
4. Slunce svítí během dne.
5. Led je teplý.
6. Žába umí skákat.
7. Auta jezdí po vodě.
8. Včely dělají med.
9. Knihy se jí k obědu.
10. Déšť padá z mraků.

Složitější varianta:

1. Ježíš se narodil v Betlémě. ✓ Pravda
2. Bible má jen jednu část – Nový zákon. ✗ Lež (má dvě části: Starý a Nový zákon)
3. Ježíš měl dvanáct učedníků. ✓ Pravda
4. Modlitba je způsob, jak mluvíme s Bohem. ✓ Pravda
5. Křesťané věří v mnoho bohů. ✗ Lež (věří v jednoho Boha)
6. V neděli chodí křesťané do kostela. ✓ Pravda
7. Ježíš nikdy neumřel. ✗ Lež (zemřel na kříži a pak vstal z mrtvých)
8. Křest je důležitý křesťanský obřad. ✓ Pravda
9. Desatero přikázání bylo dáno Mojžíšovi. ✓ Pravda
10. Velikonoce jsou svátky, kdy si připomínáme narození Ježíše. ✗ Lež (vzkříšení Ježíše)

Teď jste si vyzkoušeli, jestli poznáte pravdu. Před ostatními jste mohli svobodně vyjádřit svůj názor – všichni viděli a věděli, co si myslíte. My si dnes budeme vyprávět o době, kdy lidé nemohli veřejně říkat, co si mysleli. Pravdu často nesměli vyslovovat nahlas a lež se vydávala za pravdu. Někteří lidé zemřeli proto, že říkali pravdu – za pravdu položili svůj život.

Aktivita

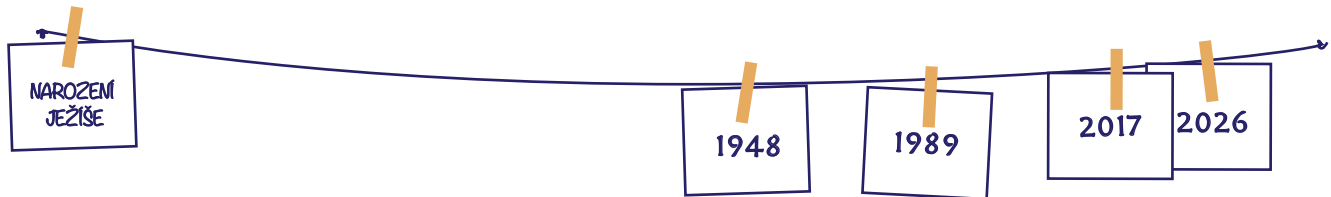
Časová osa

Současnost (2026), roky narození dětí, rok narození katechety, komunistický převrat 1948, narození Ježíše (počátek letopočtu, rok 0 neexistuje)

Pomůcky: provázek, kolíčky, kartičky s letopočty

Katecheta natáhne provázek a postupně kolíčky připíná kartičky s letopočty.

Vytvoříme si společně časovou osu. Jaký je teď rok? Ve kterém roce jste se narodili? Tipněte si, ve kterém roce jsem se narodil/a já? Víte, co se stalo v roce 1948? (V únoru 1948 se k moci dostala jen jedna strana – komunisté. Ostatní neměli možnost rozhodovat, svobodně mluvit nebo cestovat. Lidé, kteří nesouhlasili, měli velké problémy – někdy přišli o práci nebo museli do vězení)

Úvod k příběhu

Budeme si vyprávět příběh o dvou statečných kněžích z komunistické doby. Co víte o komunistické době?

Komunistický režim trval v naší zemi od roku 1948 do roku 1989. V té době vládla jedna politická strana – Komunistická strana Československa (KSČ), která rozhodovala skoro o všem. Lidé nemohli svobodně říkat, co si myslí, pokud s komunistickou ideologií nesouhlasili, případně jim za to hrozil postih. Nemohli volit ve volbách různé strany jako dnes. Nemohli volně cestovat do jiných zemí. V obchodech často chyběly věci jako ovoce, hračky nebo oblečení, přestože komunistická ideologie slibovala vybudování „ráje na zemi“. V televizi a novinách se smělo říkat jen to, co dovolili komunisté.

Příběh

V této době žili v naší zemi dva mladí kněží, jmenovali se Jan Bula a Václav Drbola. Oba se rádi věnovali dětem a mladým lidem. Jan vydával se spolužáky na gymnázium časopis Ekrazit a jako kněz organizoval zálesácké prázdniny pro kluky. Scházeli se v chaloupce hajného a říkali si Orlíci. Oba kněží byli členové Orla (křesťanské sportovní organizace, Václav byl dokonce starostou jednoty v Bučovicích). Jan se narodil v Lukově u Moravských Budějovic na svátek Jana Křtitele a po něm také dostal jméno. Měl tři sourozence. Byl to veselý, dobrosrdečný extrovert – měl rád lidi a lidé měli rádi jeho. Někdy také rád vyrážel malovat do přírody a pomáhal při představeních ochotnického divadla.

Zato Václav byl introvert. Narodil se ve vesnici jménem Starovičky nedaleko Hustopečí a měl šest mladších sourozenců. Lidé na něj vzpomínají jako na tichého, skromného a pilného. (Podle fotografie je možné, že se znal s básníkem Janem Zahradníčkem.) V Bučovicích Václav působil především jako katecheta – učil děti náboženství. Měl na starost Spolek katolických tovaryšů, se kterým také hráli dětské divadlo. V roce 2008 při rekonstrukci domu v Bučovicích našli jeho noví majitelé v garnýži zamotaný Drbolův rukopis nazvaný Historie událostí spolku katolických tovaryšů v Bučovicích. Ukryla ho tam jedna členka Orla. Václav v něm popsal, jak to po komunistickém převratu ve městě probíhalo. Jak bojoval o svůj spolek, aby ho tenkrát komunisté nazakazovali a neničili jeho majetek.

Jan Bula i Václav Drbola se nebáli říkat, co je správné. Například veřejně přečetli v kostelích dopis od biskupů, který seznamoval věřící s opatřeními komunistické vlády proti katolické církvi. A tak se stali pro komunisty nepohodlnými. Klíčovou postavou pro pozdější obvinění a nespravedlivé odsouzení obou kněží byl Ladislav Malý, bývalý Bulův spolužák z gymnázia. Navštívil v roce 1951 Jana Bulu a tvrdil mu, že osvobodil z domácího vězení pražského arcibiskupa Josefa Berana a hledá pro něj spolehlivého zpovědníka. Jan slíbil, že se za arcibiskupem vydá a vyzpovídá ho. Nikdy k tomu ale nedošlo, protože Ladislav Malý pražského arcibiskupa neosvobodil. Byla to lživá historika. Jan Bula byl zakrátko zatčen, podobně jako další lidé, kteří se setkali s Ladislavem Malým. Ten se považoval za odbojáře a začal

provádět nesmyslné akce, při kterých přepadal komunistické funkcionáře. Také Václavu Drbolovi tvrdil, že hledá spolehlivého zpovědníka pro pražského arcibiskupa. Brzy poté byl Václav zatčen. Když pak Ladislav Malý zavraždil tři komunistické funkcionáře v Babicích, bylo to využito k obvinění obou kněží, přestože se o tomto činu dozvěděli až ve vězení. Po zatčení byli vyslýcháni, mučeni, a nakonec nespravedlivě odsouzeni k smrti. Přesto neztratili svoji víru. Modlili se, odpouštěli svým nepřátelům a věřili, že Bůh je neopustí. Nakonec byli oba popraveni. Janovi tehdy bylo 31 a Václavovi 38 let. Dnes na ně vzpomínáme jako na hrdiny a mučedníky víry. Učí nás, že pravda, láska, odvaha a odpuštění jsou silnější než strach, nenávist a lež.

Aktivita

Otázky

O čem byl příběh? Kdo byl Jan Bula a Václav Drbola? Co pro ně bylo těžké? Proč nebo jak na ně vzpomínáme? Malý kvíz – hlasujte pro správnou odpověď (tučně zvýrazněná odpověď je správná)

1. Jan Bula měl 2 nebo **3** sourozence.
2. Václav Drbola byl **nejstarší** – nejmladší ze 7 dětí.
3. Jan Bula pořádál zálesácké prázdniny, říkali si Kamzíci – **Orlíci**.
4. Rukopis Václava Drboly se našel v **garnýži** – ve skříni.
5. Jan Bula byl spíše **extrovert** – introvert.
6. Václav Drbola byl spíše extrovert – **introvert**.

Blahořečení

Na rok 2026 připadá blahořečení Jana Buly a Václava Drboly. Při blahořečení se jejich jména zapíší do seznamu blahoslavených. To znamená, že je lidé mohou uctívat a prosit v modlitbě o pomoc. Je to krok **před svatořečením** – to je proces, při kterém papež prohlásí někoho „svatým“. Jaké svaté znáte? Proč jsou svatí? (Můžeme připomenout Carla Acutise, svatořečení 7. 9. 2025)

Aktivita

Detektivní kancelář – Pátrání po Janu Bulovi a Václavu Drbolovi

Pomůcky pro mladší: prezentace Detektivní pátrání + pracovní listy

Pomůcky pro starší: 2 pracovní listy WANTED (+ řešení), kartičky indicie

Cíl: Děti zjišťují informace o Janu Bulovi a Václavu Drbolovi. Učí se spolupracovat v týmu a rozdělit si role.

Nyní se z vás stávají detektivové. Můžete pracovat každý sám, nebo vytvoříme detektivní kanceláře po 2 – 3 detektivech (podle počtu a schopností dětí). Vymyslete si název vaší detektivní kanceláře a její logo.

Představte svou detektivní kancelář.

Dostáváte seznam pohřešovaných osob (2 prac. listy WANTED). Hledáme 2 muže, kteří byli zatčeni v roce 1951 (přidat do časové osy) a nespravedlivě odsouzeni v tzv. babických procesech. Vaším úkolem je zjistit co nejvíce informací o těchto 2 mužích. Máte na to 20 min. Po místnosti jsou rozmístěny indicie, které vám zjistily tajné služby, vaším úkolem je identifikovat kněze a přiřadit k nim správné informace.

Shrnutí

Vyhodnocení aktivity a shrnutí informací:

1. Co se vám podařilo zjistit?
2. Jaký byl Jan Bula/Václav Drbola?
3. Co měli společného?
4. V čem byli odlišní?

Písnička Náměšť

Poslech + zpívání

„Velká je Zem, šplouchá na ní voda, co je však největší, co je však největší – ta lidská svoboda.“

Aktivita

Ostrov svobody a totality

Pomůcky: Prostor je dobré označit páskou nebo kužely – dvě zóny ve třídě nebo na hřišti.

Cíl: Děti si prožijí, jaké to je rozhodovat se svobodně a jaké to je, když jejich možnosti omezují pravidla.

5 min „Ostrov svobody“

- tam mohou dělat skoro vše, co chtějí (běhat, sedět, zpívat, tvořit, vymýšlet vlastní hry...).
- Děti dostanou pár herních pomůcek (míče, papír, pastelky...) a instrukci „Dělejte, co chcete, jen nikomu neubližujte a neničte věci“.

5 min „Ostrov totality“

- tam jim vedoucí určuje, co a jak přesně mají dělat (sedět určitým způsobem, mluvit jen když se přihlásí, plnit úkoly bez odmítání).
- Katecheta zadává konkrétní příkazy:
 1. „Postavte se do řady podle výšky.“
 2. „Sedněte si a nakreslete přesně toto.“
 3. „Mluvte jen na povel.“
 4. „Provolávejte: Sláva, naší paní katechetce/panu faráři!“ atd.

Reflexe aktivity

Po obou kolech si sednou do kruhu a katecheta položí otázky:

- *Jak ses cítil na Ostrově svobody? Byla tam nějaká pravidla?*
- *Jak ses cítil na Ostrově totality? Co bylo lepší? Proč?*
- *Co by se stalo, kdyby nebyla žádná pravidla? Kde končí moje svoboda? Proč?*

Jan Bula a Václav Drbala žili v době, kdy lidé nesměli svobodně dělat spoustu věcí – třeba chodit do kostela bez rizika nějakého postihu, mluvit o víře nebo svobodně učit děti o Bohu. Režim jim to zakazoval a hodně jim ubližoval. Ale Jan a Václav věděli, že skutečná svoboda je v srdci – když se rozhodnu pro dobro, když se nenechám svázat strachem, i když to není jednoduché. Nakonec jim svobodu vzali lidé na zemi, ale oni měli tu největší svobodu – byli věrní Ježíši a věděli, že jejich srdce je otevřené pro Boha.

ODPUŠTĚNÍ

Písnička Náměšť

Poslech + zpívání

“Pustá je poušť i nebeské dálky, co je nejpustější, co je nejpustější – žít život bez lásky.”

Co je nejpustější? (od-pustit = nemít pusto)

Jak se jmenují kněží, o který jsme si minule povídali?

Co si o nich pamatujete?

Příběh

Katecheta vypráví a doprostřed (na jednobarevný šátek) pokládá postupně předměty

Pomůcky: předměty nebo karty s obrázky – šátek, srdce, mrak, kříž, otevřená dlaň, slunce

1. Srdce

Jan Bula a Václav Drbola měli srdce plné lásky k Bohu i k lidem. Chtěli pomáhat lidem a být dobrými kněžími.

2. Černý šátek

Ale přišla těžká komunistická doba. Lidé, nesměli říkat, co si mysleli. Jana i Václava navštívil jejich spolužák Ladislav Malý, který jim lhal, že potřebuje pomoc pro pražského arcibiskupa. Kvůli němu se kněží Jan a Václav dostali do velkého nebezpečí.

Byli obviněni v souvislosti s tzv. babickým případem – vraždou tří komunistických funkcionářů (1951), který komunistický režim zneužil k zastrašení věřících a k likvidaci „nepohodlných“ kněží a lidí na Vysočině. Jan Bula byl nespravedlivě obviněn z velezrady, a údajného spojení s protistátní skupinou kolem Ladislava Malého. Ve skutečnosti, když zjistil, co Ladislav Malý provádí, vyzval ho, aby odešel a nepřiváděl lidi do neštěstí. Václav Drbola byl zatčen, protože byl také v kontaktu s Ladislavem Malým. Obvinili ho z velezrady a návodu k vraždě. Ve skutečnosti oba kněží neměli nic společného se zabitím funkcionářů v Babicích – to komunistická propaganda využila jako záminku. Byli obviněni a nespravedlivě odsouzeni k smrti (na znamení smrti položíme černý šátek). Přesto se nevzdali své víry v Krista.

3. Kříž

Oba museli pro svou víru položit život. Byla to nespravedlnost. A přesto se v té chvíli modlili a prosili Boha.

4. Otevřená dlaň

Místo aby sevřeli pěst a zlobili se, otevřeli srdce i ruce k odpuštění. To je velká síla, kterou jim dal Ježíš.

5. Slunce

A tak po černém mraku zazářilo světlo. Jejich odpuštění svítí jako slunce a ukazuje nám, že láska a víra jsou silnější než nenávisť.

Shrnutí

Katecheta postupně ukazuje předměty/karty s obrázky a děti společně převypráví příběh ještě jednou.

Modlitba se sevřenou a otevřenou pěstí

Modlitba odevzdání – odpouštím, pouštím to, nechávám člověka/problém jít, už si ho nedržím, netrápím se tím (sedíme v kruhu, můžeme dát doprostřed svíčku, kříž)

Stalo se vám někdy, že vás někdo zranil nebo vám ublížil? Zkuste nad tím teď chvíli každý sám tiše přemýšlet. Až si na něco konkrétního vzpomenete, sevřete jednu ruku v pěst.

Když se zlobíme nebo když nám někdo ublíží, tak nás to zraní. Držíme si to pevně, jsme zatnutí jako teď naše pěst. My také někdy zraňujeme. Zkuste si vybavit, kdy jste naposledy někomu ublížili (byli protivní, neposlouchali rodiče...), až si vzpomenete, zatněte druhou ruku v pěst.

Naštěstí je tu někdo, kdo nám může pomoci z toho ven. Pán Ježíš zemřel a byl vzkříšen – přemohl smrt i všechny naše hříchy i to, co nám udělal někdo jiný. Budeme se teď společně modlit a postupně odpouštět, otevírat dlaň a uvolňovat to, co nás tíží.

„Pane Ježíši, pomoz mi pustit všechnu zlobu pryč a odevzdat ti ji.“ (říkáme všichni společně, můžeme zopakovat 3x) Děti pomalu rozevrou pěst do otevřené dlaně. S otevřenými dlaněmi se můžeme modlit: „Pane, pomoz nám mít ruce i srdce otevřené pro odpuštění.“

Ne vždycky dokážeme odpustit hned, pokud vám to teď hned nešlo, nic si z toho nedělejte. Někdy potřebujeme čas. Pán Ježíš o nás i o tom zranění ví a je v tom s námi. Na závěr si můžeme podat ruku na znamení usmíření a toho, že ostatním přejeme pokoj, stejně jako při mši svaté si přejeme: „Pokoj s tebou.“

Pozn.: Pro vyprávění příběhů můžete využít také komiks Bula & Drbola – Nepřemožení, Jan Rec (Nakladatelství Cesta & Biskupství brněnské, 2025)